Nationaal Voedselberaad
Lokaal verbonden, nationaal versterken

Aan de programmacommissies van alle gemeentelijke politieke partijen
Betreft: Oproep – Neem lokaal voedselbeleid op in uw verkiezingsprogramma voor 2026

Geachte programmacommissie,

Uw gemeente staat voor grote opgaven en uitdagingen: van klimaatadaptatie tot bestrijding van armoede, eenzaamheid en overgewicht. Ons voedselsysteem speelt daarin een cruciale rol en daarom is lokaal voedselbeleid een sterk beleidsinstrument om meerdere maatschappelijke problemen aan te pakken. De gemeenteraadsverkiezingen van 2026 bieden een uitgelezen kans om richting te geven aan een gezondere, duurzamere en socialere gemeente.
Wij roepen u op om het belang van lokaal voedselbeleid voor een gezonde leefbare gemeente op te nemen in uw verkiezingsprogramma.

Waarom lokaal voedselbeleid?

Ons voedselsysteem is verre van duurzaam en is de oorzaak van ecologische, economische, gezondheids- en sociale problemen. In totaal ontstaat ongeveer een derde (25-40%) van alle klimaatbelasting door het maken en eten van voedsel. Een groot deel van ons voedselaanbod is ongezond. Ongezond voedsel leidt tot 6 miljard aan zorguitgaven per jaar. De positie van de boeren in de keten is steeds zwakker geworden en zij moeten regelmatig produceren onder de kostprijs. Ook burgers ervaren in hun rol als consument onvoldoende invloed op hun voedselomgeving en de toegang tot betaalbaar, gezond en duurzaam voedsel.

Lokaal voedselbeleid verbindt wat vaak versnipperd is: gezondheid, sociale cohesie, duurzaamheid en de lokale economie. Het verbindt het fysieke en sociale domein met boeren en burgers. Het voedt letterlijk en figuurlijk de samenleving.

Steeds meer gemeenten (denk aan Almere, Altena, Amsterdam, Arnhem, Den Haag, Dordrecht, Ede, Groningen, Leeuwarden, Midden-Drenthe, Wageningen, Westerkwartier) zien de meerwaarde van lokaal voedselbeleid als beleidsinstrument om meerdere maatschappelijke problemen integraal aan te pakken. Ook lokale voedselraden – zoals in Den Haag, Amsterdam en Ede – laten de stem van de voedselgemeenschap horen en zijn waardevolle gesprekspartners voor beleid. Van buurtmoestuinen tot volkskeukens, van korte ketens tot voedselraden; van duurzame lokale boeren tot biodiversiteit en een aantrekkelijk landschap: het zijn initiatieven die bijdragen aan toegang tot gezond voedsel, ontmoeting in de wijk,

bewustwording, participatie, inclusie, circulaire economie, toekomst voor biologische boeren, biodiversiteit, landschap én klimaatdoelen.

De voedseltransitie vraagt om het herstellen van verbindingen – tussen mens en natuur, boer en burger, gezondheid en omgeving. Gemeenten staan het dichtst bij hun inwoners en kunnen de transitie naar een gezonde en duurzaam voedsel- en landbouwsysteem versnellen. Bovendien blijkt uit (internationaal) wetenschappelijk onderzoek dat lokaal voedsel bijdraagt aan een gezonde en leefbare gemeente (zie state of the art Onderzoek Stadslandbouw Nederland[1]).

Wat zien we in de praktijk?

Door het hele land zien we initiatieven waarin bewoners, boeren, ondernemers en maatschappelijke organisaties samenbouwen aan een eerlijker en gezonder voedselsysteem. Voorbeelden zijn voedsel-verbindingsplekken waar mensen samen tuinieren, koken en eten, of regeneratieve boerderijen. Deze plekken bevorderen gezond gedrag, bestrijden eenzaamheid, versterken gemeenschapszin en geven boeren perspectief. Ze zorgen voor betaalbaar voedsel én voor ontmoeting, educatie en participatie.

Met lokaal voedselbeleid maken we de noodzakelijke transities “behapbaar”.

Juist in wijken waar gezonde keuzes moeilijk zijn, maken deze initiatieven het verschil. Bovendien versterken ze de lokale economie en verkleinen ze de ecologische voetafdruk. Ze laten zien dat boeren kunnen produceren in harmonie met de natuur, voedsel niet verloren gaat, maar wordt benut voor mensen die het hard nodig hebben en dat burgers weer betrokken raken bij waar hun voedsel vandaan komt.

Onze oproep

Wij vragen u om in uw verkiezingsprogramma expliciet op te nemen dat uw partij:

1. **Structureel inzet op lokaal voedselbeleid**, gekoppeld aan gezondheid, sociaal domein, verspillingsreductie, klimaat en economie;
2. **Voedsel-verbindingsplekken ondersteunt** in alle stadsdelen: toegankelijke ontmoetingsplekken voor gezond eten, tuinieren en gemeenschapsvorming;
3. **De gemeentelijke inkoop en catering verduurzaamt door in de aanbesteding randvoorwaarden mee te nemen**, met meer lokaal, biologisch en plantaardig aanbod en minder voedselverspilling;
4. **Regionale ketens versterkt**, door samenwerking tussen stad en ommeland te stimuleren;
5. **Gebiedsgerichte samenwerking mogelijk maakt**, zodat boeren, burgers en instellingen lokaal kunnen bouwen aan duurzame voedselproductie en een aantrekkelijk landschap.

[1] https://stadslandbouwnederland.nl/feiten/

Wij pleiten daarnaast voor het ontwikkelen van een lokale voedselvisie, waarin uw gemeente concrete doelen formuleert voor een gezond, eerlijk en duurzaam voedselsysteem, waarin alle grondstoffen zo optimaal mogelijk gebruikt worden. Betrek inwoners, boeren, (sociale) initiatieven, maatschappelijke organisaties en ondernemers hier actief bij. Organiseer een voedsel burgerberaad of sluit aan bij de bestaande voedselraden – zij vormen een brug tussen beleid en praktijk. En ondersteun bruggenbouwers uit natuur, welzijn en gezondheidsorganisaties die partnerschappen stimuleren tussen landbouw, natuur en gezondheid.

Sluit aan bij een hoopvolle beweging

Het Nationaal Voedselberaad is een nationale verbindingsbeweging van lokale en regionale voedselinitiatieven en samenwerkingen. Wij werken aan het herstellen van verbindingen in ons voedsel- en landbouwsysteem: tussen burger en boerengemeenschap, bodem en gezondheid, duurzaamheid en economie, praktijk (onderzoek) en beleid. Samen leren we van elkaars 'het kan wel', bundelen we krachten en vergroten we onze impact. De essentie van wat wij doen ligt in het zichtbaar maken van vele praktijkvoorbeelden, wat zij gemeenschappelijk hebben en hun maatschappelijke kracht doorvertalen naar beleidsmogelijkheden. Iedereen die 'de Belofte' onderschrijft kan zich bij ons aansluiten.

Laat ook uw gemeente bijdragen aan deze positieve beweging. Wij roepen u op zich in te zetten voor een integraal lokaal voedselbeleid dat gezondheid, duurzaamheid, sociale cohesie en de lokale economie verbindt. En ondersteuning geeft aan voedsel-verbindingsplekken in wijken, versterking van korte ketens tussen stad en ommeland, duurzame inkoop door de gemeente en actieve betrokkenheid van boeren, burgers en maatschappelijke initiatieven.

Wij denken graag met u mee over concrete formuleringen, ambities en voorbeelden.

Met vriendelijke groet,
Het Nationaal Voedselberaad
contact@nationaalvoedselberaad.nl
linkedin.com/company/nationaal-voedselberaad

Over ons:
Het Nationaal Voedselberaad is een samenwerkingsverband van lokale en regionale voedselinitiatieven. Samen brengen we hoopvolle praktijkvoorbeelden in beeld en vertalen deze naar beleidsmogelijkheden. Wij zien dat het kán: op honderden plekken in Nederland wordt al gewerkt aan een eerlijker, gezonder en toekomstbestendiger voedselsysteem.

Neem contact op:
Contact@nationaalvoedselberaad.nl
linkedin.com/company/nationaal-voedselberaad